

Notă informativă
la proiectul Strategiei Naționale de prevenire și combatere a spălării banilor
și finanțării terorismului pentru anii 2020 - 2024

1. Denumirea autorului

Proiectul Strategiei Naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020 – 2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia a fost elaborat de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor cu suportul suportul comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei în cadrul proiectului „Controlul corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP) și a fost promovat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prin Legea nr. 130 din 6 iunie 2013 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Strategia Națională pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului pentru anii 2013–2017 (Strategia 2013-2017) și, respectiv, Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei cu diverse măsuri de realizare pentru 13 instituții publice.

Anterior, în 2007 și 2009, au fost aprobate de către Guvernul Republicii Moldova două strategii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe termen mai scurt, respectiv pentru anii 2007-2009 și 2010-2012.

În Strategia 2013-2017 au fost definite patru obiective strategice, elaborate în rezultatul evaluării MONEYVAL, realizată în 2011-2012:

1. Consolidarea sistemului de prevenire;
2. Optimizarea sistemului de combatere;
3. Asigurarea cooperării naționale și internaționale;
4. Asigurarea transparenței și feedback-ului măsurilor care vizează prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

În anii 2016-2017, odată cu implementarea Strategiei și realizarea Planului de acțiuni, a fost efectuată evaluarea națională a riscurilor (ENR) în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului, în conformitate cu Metodologia Băncii Mondiale, proces care s-a finalizat cu adoptarea unui Plan de acțiuni. La fel, a fost elaborat proiectul unei noi legi de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, adoptat de Parlament la 22 decembrie 2017.

În această perioadă au fost întreprinse mai multe măsuri de consolidare și evaluare a sectorului, dintre care:

1. În conformitate cu noua Lege nr. 308/2017, s-a determinat transformarea SPCSB dintr-o unitate autonomă în cadrul Centrului Național Anticorupție într-o autoritate publică independentă. SPCSB are un rol strategic și este organizat în conformitate cu două obiective majore: Prevenirea (inclusiv conformitatea și cooperarea internațională) și Investigația Financiară (inclusiv analiza operațională și strategică). SPCSB este responsabil pentru supravegherea unor entități raportoare pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, anterior reglementate deficitar – companii de leasing, agenți imobiliari și comercianți de bunuri de mare valoare. Acestea sunt progrese pozitive, care vor necesita însă timp și efort pentru a se consolida.

2. Legea nr. 308/2017 a avut ca rezultat schimbarea instrucțiunilor și Ghidurilor (de exemplu, identificarea tranzacțiilor suspecte, identificarea Persoanelor Expuse Politic), pe care le utilizează în procesul de lucru entitățile raportoare și autoritățile de supraveghere a domeniului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Există anumite discuții în sectorul privat, unde, deși a existat o bună consultare în ceea ce privește elaborarea noii legi, nu a fost oferită o perioadă de grație suficientă pentru faza de implementare, lăsându-le vulnerabile în fața acțiunii de executare a legii.

3. De asemenea, Republica Moldova a fost supusă unei evaluări de către Comitetul MONEYVAL, Organismul Regional de tip FATF/GAFI, cu vizita la fața locului în octombrie 2018. SPCSB a fost coordonatorul acestui exercițiu, care s-a axat pe conformitatea tehnică și eficacitatea sistemului PCSBFT. Raportul de Evaluare, inclusiv recomandările evaluatorilor, a fost aprobat în Sesiunea Plenară MONEYVAL, care a avut loc în luna iulie a anului 2019. 4. Un alt progres important a fost demararea în toamna anului 2018 a Proiectului Twinning „Consolidarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova”, finanțat de către Uniunea Europeană. Obiectivul general al proiectului a fost de a contribui la consolidarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor din Republica Moldova în corespundere cu standardele Uniunii Europene și bunele practici internaționale în domeniu.

Necesitatea de dezvoltare/consolidare în continuare a sectorului a condiționat elaborarea proiectului noii Strategii naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și a Planului de acțiuni pentru anii 2020 – 2024. Acest document de politici a fost elaborat cu luarea în considerare a constatărilor evaluării și a recomandărilor expuse de către echipa de evaluare MONEYVAL, precum și alte propuneri de redresare a sectoarelor care necesită o atenție sporită.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Acest proiect nu implică analiza gradului de compatibilitate.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Strategiei cuprinde *șase capitole*, la stabilirea acestora ținându-se cont de regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 33/2007. În continuare, se indică capitolele strategiei, după cum urmează:

I. Descrierea situației

Potrivit regulilor de elaborare și cerințelor unificate față de documentele de politici, un element structural al strategiei este capitolul „Descrierea situației”. În acest sens, respectivul compartiment din proiect cuprinde o analiză a: (1) principalelor reforme legislative și instituționale realizate sub umbrela strategiilor anterioare, care au fost implementată anterior, (2) rezultatele obținute, și (3) impactul schimbărilor asupra întregului sector.

II. Definirea problemelor - la acest capitol au fost inserate problemele și provocările existente la nivel național și internațional în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

III. Principiile de bază – printre cele mai importante principiile care urmează a fi puse la baza implementării acestui document de politici sunt cel al respectării drepturilor omului; legalității, eficienței, transparenței etc.

IV. Componentele-cheie ale Strategiei – acestea sunt scopul, obiectivele, măsurile pentru realizarea obiectivelor.

Scopul Strategiei rezidă în dezvoltarea și consolidarea unui sistem național eficient de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului conform standardelor internaționale în domeniu și, în consecință, diminuarea acestor vicii în economia Republicii Moldova.

Totodată, se propune ca noul document strategic să fie orientat înspre 4 obiective strategice, după cum urmează:

- 1) *Reducerea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului prin politicile și activitățile de coordonare și cooperare la nivel național și internațional;*
- 2) *Împiedicarea veniturilor infracționale și a fondurilor destinate finanțării terorismului de a intra în sectorul financiar și în alte sectoare, precum și indentificarea și raportarea acestora;*
- 3) *Identificarea și înlăturarea amenințărilor naționale și internaționale privind spălarea banilor, pedepsirea făptuitorilor și deposizarea de venituri și bunurile infracționale;*
- 4) *Identificarea și înlăturarea amenințărilor privind finanțarea terorismului, privarea teroriștilor de resurse și sancționarea persoanelor care finanțează terorismul.*

Obiectivele strategice stabilite sunt armonizate cu rezultatele imediate definite în Metodologia FATF, ultimele fiind considerate scopurile cheie ale unui sistem eficient de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. De asemenea, au fost stabilite 11 măsuri pentru realizarea obiectivelor.

V. Implementarea, monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei

Prin mecanismul propus de coordonare, SPCSB, în calitate de structură independentă în cadrul Guvernului, va fi responsabil de monitorizarea implementării măsurilor din Planul de acțiuni.

Entitățile responsabile de implementarea Strategiei vor prezenta SPCSB semestrial, pînă la data de 10 a lunii imediat următoare perioadei de raportare, note informative privind îndeplinirea sau neîndeplinirea fiecărei acțiuni. Pînă la data de 1 februarie a fiecărui an, SPCSB va prezenta Guvernului raportul de implementare a Strategiei pe anul precedent, iar pînă la data de 15 februarie, după caz, va elabora și va prezenta spre examinare propuneri pentru actualizarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei.

Raportul de implementare elaborat de SPCSB va include obligatoriu sinteza realizării acțiunilor din Plan, cu date privind implementarea totală, parțială și neimplementarea acțiunilor, precum și sinteza detaliată privind entitățile responsabile (instituțiile) care au înregistrat restanțe la capitolul implementare și cele care au evitat prezentarea dărilor de seamă sau le-au prezentat incomplete.

Proiectul Strategiei este însoțit de Planul de acțiuni care este structurat în baza celor 4 obiective stabilite. Pentru fiecare activitate din Planul de acțiuni este stabilit termenul de implementare, instituțiile responsabile și indicatorii de monitorizare.

5. Fundamentarea economico-financiară

Fiecare instituție responsabilă va identifica și va planifica, în funcție de necesitate, fondurile necesare realizării Planului de Acțiuni, atât din surse bugetare proprii, cât și din accesarea asistenței oferite de organizațiile internaționale.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Având în vedere că acest proiect este un document de politici și nu un act cu caracter normativ, nu este necesar operarea modificărilor în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Procesul de elaborare a noii strategii a demarat în anul 2018, prin Dispoziția Guvernului cu privire la crearea Grupului de lucru pentru elaborarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2019-2023 nr. 112-d din 12.09.2018 fiind constituit un grup de lucru în acest sens. Totodată, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a beneficiat de asistența comună a Uniunii Europene și a Consiliului Europei în cadrul proiectului „Controlul corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP).

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Strategiei a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul Transparența decizională, directoriul Proiecte de acte normative remise spre coordonare. De asemenea, proiectul a fost înregistrat la Cancelaria de Stat fiind supus concomitent procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate. În acest sens, avizele recepționate de la Procuratura Generală, Serviciul de Informații și Securitate; Banca Națională a Moldovei; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor; Agenția Servicii Publice, Centrul Național Anticorupție etc., care conțin obiecții și propuneri au fost incluse în sinteza obiecțiilor aferentă proiectului.

Totodată, pînă la demararea procesului de elaborare a noului document de politici, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a organizat ședințe cu responsabili autorităților naționale competente în cadrul cărora au fost prezentate rezultatele Strategiei naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și a planului de acțiuni pentru perioada 2013-2017 și prioritățile pentru noua Strategie.

Fadei NAGACEVSCHI
Ministru